

Eerste kweek met de Blauwe Hagedis, *Lacerta cyanura*

Rolf Leptien
Lindenstraße 30
D-25486 Alveslohe
Duitsland

Vertaling:
Piet Mantel

INLEIDING

In de bergen van Oman heb ik de beide daar voorkomende Halsbandhagedissen (ARNOLD, 1982) gevonden. Het betreft de Omanhagedis *Lacerta jayakari*, die tot 50 cm lang wordt, en de beduidend kleinere Blauwe Hagedis *Lacerta cyanura*. Beide vertegenwoordigers worden in het subgenus *Omanosaurus* geplaatst (LUTZ, BISCHOFF & MAYER, 1986).

VANGST

Gedurende verschillende reizen in het Omangebergte in de Verenigde Arabische Emiraten en in Oman op het schiereiland Musandam, had ik in het bijzonder de wens om naar de Blauwe Hagedis te zoeken. Terwijl de Omanhagedis relatief talrijk te vinden was (BISCHOFF, 1982), zag ik de Blauwe Hagedis slechts zelden. Er zijn tot nu toe maar zeven vindplaatsen beschreven (GRUBER, HECKES & HESS, 1993). Ik kan deze opgave nu met twee nieuwe vindplaatsen uitbreiden. De eerste ligt tussen Salayah en Sayhakil aan de piste naar Khasab, de tweede vindplaats ligt nog verder noordelijk, ongeveer 5 km na het eerste checkpoint aan de piste naar Khasab ongeveer 30 km van Dibba uit gezien. Bovendien ving ik ze in Oman op Musandam.

Het is uiterst moeilijk deze hagedissen te naderen, omdat ze meestal op steile wanden vanaf drie meter hoogte zitten, en nooit in rusttoestand maar steeds in beweging. Waarschijnlijk zijn ze dan op zoek naar voedsel. Zelfs op plaatsen waar je ze eerst zag, tref je ze zelden een tweede keer aan, ook niet onder dezelfde omstandigheden zoals tijd, zonnestand, weer, en dergelijke.

Jonge dieren zag ik nooit in het wild. In mei 1992 lukte het me twee flinke mannetjes te vangen met een kopromplengte van 60 mm en een staartlengte van 150 mm. Ze werden thuis in een terrarium met een nagemaakt biotoop ondergebracht. Ze verdroegen elkaar ondanks mijn aanvankelijke bedenkingen goed.

In april 1993 lukte het om een vrouwtje te vangen. Ze was iets kleiner dan de mannetjes. Het dier had zich op een afgebroken rotsblok gewaagd en kon bij de vlucht naar de rotswand gepakt worden. Het vrouwtje werd bij de mannetjes geplaatst, die elkaar echter vanaf dat tijdstip niet meer verdroegen. Een mannetje had steeds nieuwe, door beten in de flanken veroorzaakte, wonden en moest apart gezet worden.

VERZORGING EN KWEEK

Omdat deze hagedis ook nog nooit in gevangenschap gekweekt was, werd dit voor mij een uitdaging.

Het paartje wordt in een terrarium van 90x40x60 cm (lxbxh) gehouden. De inrichting bestaat uit een zandbodem van tien cm dikte, een grote steen met gaten die beplant zijn met *Caralumma arabica* en een iets schuin tegen de achterwand geplaatste steenplaat met daarachter een holte. Verder zijn er over het terrarium verdeeld nog enkele kleinere klimstenen, met daartussen een *Aloe* en een in de bodem verzonken drinkbakje. De bodem wordt dag en nacht door een verwarming op een temperatuur van ongeveer 30°C gehouden en overdag wordt de temperatuur plaatselijk door het inschakelen van een 80W spot naar 60°C verhoogd. Het hele terrarium wordt 12 uur per dag met een TL-buis

Lacerta cyanura, volwassen dier.

Foto: Rolf Leptien

Een jonge *Lacerta cyanura* van een dag oud.

Foto: Rolf Leptien

verlicht. Een helft van de bodem wordt vochtig gehouden. De hagedissen hebben hun aanvankelijke schuwheid verloren, maar zijn steeds oplettend en maken een sluwe indruk. Ze laten zich meestal alleen zien als ze honger hebben. Soms komen ze 's morgens na het inschakelen van de spot tevoorschijn en zitten dan slechts enkele centimeters van de lamp verwijderd op een steen. Ze liggen daar alsof ze van de wereld om zich heen geen weet hebben, maar ze zijn klaar wakker; laat je een voederdier in het terrarium vallen dan storten ze zich daar bliksemsnel en met grote zekerheid op. Kleine voedseldieren worden direct naar binnen geslokt, grotere insecten worden stuk gebeten. Voedernijd heb ik nooit bemerkt, wie het eerst toegebeten heeft, is de gelukkige. Het dier zonder prooi trekt zich terug. Ik voer met kleine veldkrekels, huiskrekels, sprinkhanen, meelwormen en meelkeverpoppen.

Tot nu toe heb ik slechts een keer een copulatie kunnen bekijken. Het mannetje joeg achter het vrouwtje aan en beet haar in de nek waarop zij bleef staan. De copulatie duurde zeven minuten. Het eerste legsel volgde op 1 juli 1993, waarbij de eieren achter een steenplaat gelegd werden. Bij ontdekking waren ze al verdroogd. Latere legsels werden begraven. Er volgden in de loop van het jaar meerdere legsels met tussenpozen van ongeveer drie weken. De legperiode eindigde met een legsel op 9 november 1993. De eieren, die 9x4 mm maten, werden in een broedmachine gedaan en in vochtig Vermiculiet bij 28°C uitgebreed. Tijdens de incubatie bereikten de eieren een grootte van 15x9 mm en de jongen kwamen uit na een incubatietijd van 59-61 dagen. Tot mijn verrassing weken de pas uitgekomen dieren qua kleur totaal van de volwassen dieren af. De grondkleur is glimmend zwart met geelwitte lengtestrepen, drie doorgaan-

de op de rug en twee op elke flank. De rugstrepen lopen achter de staartwortel tot een naar achteren gerichte V tezamen. De kop is geelzwart gemarmerd en de staart is fluorescerend blauw. Omdat bij de Omanhagedis de tekening en kleur van jonge en volwassen dier hetzelfde zijn, doet zich nu de vraag voor of de beide in het subgenus *Omanosaurus* geplaatste hagedissen wel echt zo nauw met elkaar verwant zijn.

FIRST BREEDING OF *LACERTA CYANURA*

The ecology, behaviour and first breeding of *Lacerta cyanura* are described. The breeding female laid three eggs every three weeks during July to November. The first hatchlings were born after 59-61 days of artificial incubation at 28°C. The colour pattern of hatchlings is entirely different from that of adults. The adults are dorsally light grey-brown, with a blue throat, white belly and a turquoise tail. The young have a black back and flanks with cream-yellow longitudinal stripes, a black and yellow marbled head, a very faintly yellowish or greenish underside, and a fluorescent blue tail. In contrast, the young of the presumed close relative *Lacerta jayakari* have almost the same colour pattern as the adults; this suggests a more distant relationship between the two species than has been assumed.

LITERATUUR

- ARNOLD, E. N., 1972. Lizards with northern affinities from the mountains of Oman. *Zool. Meded.* 47: 111-128.
- BISCHOFF, W., 1982. Freiland und Terrarienbeobachtungen an der Omaneidechse, *Lacerta jayakari* BOULENGER, 1887. *Z. Kölner Zoo* 24 (ad. 1981): 135-143.
- GRUBER, H., U. HECKES, & M. HESS, 1993. Zwei neue Fundorte von *Lacerta cyanura* ARNOLD, 1972, im südlichen Oman-Gebirge. *Die Eidechse* 8: 15-21.
- LUTZ, D., W. BISCHOFF, & W. MAYER, 1986. Chemosystematische Untersuchungen zur Stellung von *Lacerta jayakari* BOULENGER, 1887 sowie der Gattungen *Gallotia* BOULENGER und *Psammodromus* FITZINGER. *Zeitschr. zool. Syst. Evolut-forsch.* 24: 144-157.